8. Programování - seznamy, n-tice, slovníky

Seznamy

Seznam (list) je v Pythonu seřazená měnitelná kolekce hodnot. Podobný typu pole, array v jiných pr. jazycích.

SYNTAX

- uvádějí se v **[ ]**, jednotlivé hodnoty se oddělují čárkou
- mohou obsahovat libovolná data i další seznamy

VYUŽITÍ

Využívají se pro uložení více hodnot do jedné proměnné, do které se dá v průběhu programu vkládat další hodnoty, mazat atd.

INDEXOVÁNÍ

K jednotlivým prvkům lze přistoupit pomocí [ ]. Kladné hodnoty číslují prvky od začátku - začíná 0, záporné od konce.

print(seznam[0]) výpis prvku na indexu 0 (první)

print(seznam[-1]) výpis posledního prvku - záporné indexy od konce

SLICE

Se všemi seznamovými datovými typy můžeme provádět vyřezy (slice). Výřez je nový objekt.

→ s[zacatek:konec:krok] -- ale zacatek, konec i krok lze vynechat - s[:] je kopie.

print(seznam[4:]) podseznam [4..n]

print(seznam[1:4]) podseznam [1..3]

print(seznam[1:6:2]) podseznam [1..5] každý 2. prvek

PŘIŘAZENÍ HODNOTY - *seznam[2]="Třetí"*

SČÍTÁNÍ / SPOJOVÁNÍ - *seznam=[1, 2] + seznam*

NÁSOBENÍ CELÝM ČÍSLEM - *seznam=[0]*10*

POZOR! - pokud je v seznamu objekt (seznam, slovník…), znásobí se pouze jeho reference na místo v paměti, nevytvoří se nový objekt jako kopie

PROCHÁZENÍ CYKLEM FOR

```
for prvek in seznam:
    print(prvek)
```

ROZBALENÍ

seznam=[4, 2, 7]

*print(*seznam) # stejné jako print(4, 2, 7)* *>4 2 7*

ZJIŠTĚNÍ PŘÍTOMNOSTI (in) - “a” in seznam

ZJIŠTĚNÍ DÉLKY - funkce len(s)

PŘEVODNÍ FUNKCE - list()

převádí iterovatelný datový typ na seznam

print(list(range(10,20)))

Převedení řetězce na seznam a zpět (s mezerou mezi):

pismena=list(“Ahoj”)

ret = “ “.join(pismena)

operace se seznamy

.append(hodnota)	přidá hodnotu na konec seznamu
.insert(i, hodnota)	vloží hodnotu na pozici v seznamu
.pop(i)	odstraní prvek z dané pozice a vrátí ho (návratová hodnota)
	(pokud neuvedeme index, odebírá z konce seznamu)
.remove(hodnota)	odebere první výskyt této hodnoty
.count(hodnota)	vrátí počet výskytů dané hodnoty
.index(hodnota)	vrátí index dané hodnoty v seznamu
.sort()	setřídí seznam podle velikosti vzestupně, řetězce abecedně
	parametr reverse=True pro sestupné
	smíšená data od Python3 nelze třídit!
.reverse()	otočení (přehození) položek seznamu
.copy()	vrátí mělkou kopii seznamu, stejné jako [:]

N-tice - definice, použití

N-tice (tuple) je v Pythonu seřazená neměnná kolekce hodnot.

SYNTAX

- vytvářejí se pomocí **( )**, jednotlivé hodnoty se oddělují čárkou
- jednoprvková n-tice n=(17,) - čárka před koncovou závorkou pro rozlišení od závorek určujících pořadí operací
- mohou obsahovat **libovolná data** i další n-tice
- jsou **neměnné**, obdobně jako řetězce -- POZOR! - pokud obsahují referenci na měnitelný objekt (seznam, slovník…), tak ty měnit můžeme

VYUŽITÍ

Používají se pro uložení většího počtu hodnot než 1 - např. souřadnice (x, y), předávání parametrů do funkcí, předávání (r, g, b).

INDEXOVÁNÍ, SLICE

SČÍTÁNÍ / SPOJOVÁNÍ

NÁSOBENÍ CELÝM ČÍSLEM

PROCHÁZENÍ CYKLEM FOR

ROZBALENÍ

ZJIŠTĚNÍ PŘÍTOMNOSTI (in)

ZJIŠTĚNÍ DÉLKY

stejné jako řetězce, seznamy

PŘEVODNÍ FUNKCE - tuple()

převádí iterovatelný datový typ na n-tici.

pismena=tuple(“Ahoj”)

METODY

.count(hodnota)	vrátí počet výskytů dané hodnoty
.index(hodnota)	vrátí index dané hodnoty

Slovníky a operace s nimi

Slovník (dictionary, hashtable, asociativní pole) je uspořádaná (>Py3.7) kolekce dvojic klíč:hodnota.

SYNTAX

- vytvářejí se pomocí **{ }**, dvojice se oddělují čárkou
- klíče musejí být unikátní a neměnné (str, tuple, int) - NE list nebo slovník
- hodnoty mohou být libovolného datového typu

VYUŽITÍ

Používají se pro uložení informací podle unikátních klíčů - id, telefon… Oproti seznamům umožňují mnohonásobně rychlejší přístup k datům.

INDEXOVÁNÍ

Hodnoty můžeme získat na základě klíče, ale ne opačně.

print(slov[“jm”])

Pokud klíč neexistuje, nastane výjimka - můžeme použít metodu **.get(**klíč, default=None**)**

PŘIŘAZENÍ HODNOTY - *slov[“jm“]=“Josef“*

Pokud je při přiřazení použit klíč, který neexistuje, vytvoří se.

SČÍTÁNÍ / SPOJOVÁNÍ

slov.update({'a': 123, 'b': 985})

Dále s převodní fcí

```
slov=dict(slov, a=123, b=985)
```

… s rozbalením

```
slov=dict(slov, **slov2)
```

PROCHÁZENÍ CYKLEM FOR

Řídící proměnná nabývá klíčů, ne hodnot.

```
for i in slovnik:
    print (i,":",slovnik[i])
```

ROZBALENÍ

slovnik={“sep”: ”,”, “end”: “\t”}

*print(“.”, **slovnik)*

ZJIŠTĚNÍ PŘÍTOMNOSTI (in) - “klic” in slovnik

Hodnotu zjistíme takto:

```
if “Jana” in slov.values(): …
```

ZJIŠTĚNÍ DÉLKY - *c=len(slovník)*

PŘEVODNÍ FUNKCE - dict()

METODY

.pop(k, vych)	odstraní dvojici podle klíče; pokud neexistuje, vrací výjimku nebo výchozí par.
	# if k in slov: del slov(k)
.popitem()	odstraní a vrátí poslední vloženou dvojici
.clear()	vymaže obsah slovníku
.keys()	vrátí seznam klíčů ze slovníku v podobě speciálního objektu
.values()	vrátí seznam hodnot v podobě speciálního objektu
.items()	vrátí seznam dvojic (klíč, hodnota) v podobě speciálního objektu
	Pro další práci je většinou převádíme na list.

Množiny (navíc)

Množina je neuspořádaná měnitelná kolekce jedinečných prvků.

- Vytváří se pomocí **{ }** a/nebo pomocí funkce set(). Prázdná množina se vytváří výhradně pomocí funkce set() -- prázdné složené závorky by vedly k vytvoření prázdného slovníku.
- Přidání duplicitních prvků je bezpečné, ale bezúčelné.

Metody:

s.add(x)	Přidá prvek x do množiny s.
s.update(t)	Přidá do množiny s prvky z množiny t.
s.pop()	Odstraní náhodný prvek a vydá ho jako svou návratovou hodnotu.
s.remove(x)	Odstraní z množiny s prvek x.
s.clear()	Odstraní všechny prvky z množiny s.
s.copy()	Vrátí mělkou kopii množiny s.

Množinové operace

a | b	Sjednocení -- vrátí všechny prvky množiny a i b.
a & b	Průnik -- vrátí všechny prvky společné množině a a b.
a - b	Rozdíl -- vrátí množinu a zbavenou všech prvků, které byly obsaženy v b
==	Testuje shodnost množin
in	Testuje příslušnost prvku v množině
a < b	a je podmnožinou b.
a <= b	a je podmnožinou nebo ekvivalentem b.
a > b	a je nadmnožinou b.
a >= b	a je nadmnožinou nebo ekvivalentem b.